

Ю. У. Кандимов

Бахчисарайський район

БАХЧИСАРАЙСЬКИЙ РАЙОН – район, що знаходиться у південно-західній частині АР Крим. На Пн. Зх. омивається Чорним м. Утвор. 1923. Пл. 1,58 тис. км². Насел. 92 617 осіб (2001, складає 107,7 % до 1989): росіяни – 49 %, крим. татари – 25 %, українці – 23 %, ін. національності – 3 %. У р-ні – м. [Бахчисарай](#) (райцентр), 3 смт ([Куйбишеве](#), *Научний*, *Поштове*) та 82 сільс. насел. пункти. Залізничні ст.: Бахчисарай, Поштове, Самохвалове, Сирень. Центр. частина Б. р. лежить у межах внутр. пасма Крим. гір, пд.-сх. частина – у передгір'ях і частково на пн. схилах Гол. пасма Крим. гір. Рельєф змінюється від рівнинного на Пн. Зх. до середньо- та низькогірного у центр. частині та на Пд. Сх. Перевищення відносних висот у межах р-ну досягає 1 км. Корисні копалини: кам'яне вугілля, вапняки, глини, мергелі, кіл, гранодіорити; є джерела мінер. вод. Річки р-ну належать до бас. Чорного м.: Альма, Кача, Бельбек. В окремі роки на них бувають селі. Для місц. потреб споруджено Партизан., Чорнорічин., Альмин. та Бахчисарай. водосховища. У передгір'ях поширені вилугувані чорноземи та коричневі ґрунти, в горах – бурі гірсько-лісові, на рівнині – лучні (10,6 % площі р-ну) та пд. чорноземи. Пл. лісів 75 тис. га. Переважають дуб скельний, сосна кримська, бук звичайний, граб, осика, вільха чорна, ялівець, кизил. У Б. р. – частина Крим. заповідно-мислив. господарства, заказники [Великий каньйон Криму](#), [Качинський](#) та *Чорноріченський каньйони*, пам'ятка природи [Бельбецький каньйон](#), [Бахчисарайський державний історико-культурний заповідник](#).

Розвинуті буд. матеріалів і харчова промисловості. Найбільші підприємства – у Бахчисараї. У р-ні діють 22 с.-г. підприємства, з них 18 – колект. господарства, 2 радгоспи («Плодове», «Бурлюк»). Продовжують діяльність дослідне госп-во інституту «Магарач» та Крим. дослідна станція. Пл. с.-г. угідь 56 тис. га, зокрема орних земель – 19,1 тис. га, під садами й виноградниками – 20 тис. га. С. госп-во спеціалізується на садівництві (яблуня, груша, черешня, персик, вишня, айва, абрикос), виноградарстві. Вирощують ефіроолійні культури (лаванда, шавлія, троянда), волоський горіх, мигдаль. Основні галузі тваринництва: скотарство, свинарство, вівчарство, птахівництво; допоміжні галузі: звірівництво (вирощування кролів, песців, чорно-бурих лисиць), конярство. Розвинуте також бджільництво. У Б. р. – 29 заг.-осв. шк., 3 школи-інтернати, 4 позашкіл. заклади, ПТУ, філія Крим. агропром. коледжу, автошкола, центр дит. та юнац. творчості, ДЮСШ, дит.-юнац.

спорт. оздоровча школа, Центр соц. допомоги молоді та ін. На тер. р-ну діє Крим. астрофіз. обсерваторія (сmt Научний). Мед. заклади: райлікарня, 3 лікарні, 37 фельдшер-акушер. пунктів, 9 амбулаторій. Є 39 клуб. установ, 46 б-к, 5 дит. муз. шкіл. У Б. р. – відділ. 5-ти банків. У р-ні зареєстровано 59 реліг. організацій, зокрема 23 УПЦ МП, 28 – мусульманських та ін. У с. Соколине створ. культурно-етногр. центр «Коккоз». У р-ні 27-м худож. колективам присвоєно звання «народних». Об'єкти туризму – в Бахчисараї, а також печерне місто Ескі-Кермен (5–6 ст.) біля с. Красний Мак, фортеця і печерне місто Мангуп-Кале (6–15 ст.) pobl. с. Залісне, пам'ятки архітектури 5–15 ст. (Ваштанівка, Верхоріччя, Залісне, Красний Мак, Кудрине, Мале Садове, Скалисте, Тернівка).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Дружинина Е. И. Южная Украина в 1800–1825 гг. Москва, 1970;
2. Биологическое и ландшафтное разнообразие Крыма: Проблемы и перспективы. Сф. 1999.

Бібліографічний опис:

Бахчисарайський район / Ю. У. Кандимов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2003. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-41326>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).